

**Behandlingsprogrammer
for
voldelige mandlige partnere**

Redegørelse for internationale erfaringer

**SUSANNE CLAUSEN
JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSENHED
NOVEMBER 2007**

Indholdsfortegnelse:

1. Indledning	3
2. Forklaringer på mænds vold mod kvinder	3
3. Særlige metodemæssige krav og begrænsninger	4
4. Problemer ved effektevalueringerne	6
5. Konklusioner	7
6. Litteratur.....	9
7. Bilag	12
7.1. Indledende bemærkninger.....	12
7.2. Ikke evaluerede behandlingsprogrammer	14
7.3. Ikke-eksperimentelle undersøgelser.....	16
7.4. Kvasi-eksperimentelle undersøgelser	21
7.5. Eksperimentelle undersøgelser	26
7.6. Sammenligning af forskellige programmer	31
7.7. Metaanalyser	36

1. Indledning

Formålet med dette notat er at redegøre for de behandlingsprogrammer for voldelige mænd, der anvendes i Danmark og i vore nabolande, og at kortlægge, i hvilket omfang disse og andre programmer er blevet effektevalueret, og hvad resultaterne af evalueringerne er. Det er behandlingsprogrammernes præventive effekt, der søges information om via disse effektevalueringer.

Bilaget omfatter en nærmere beskrivelse af behandlingsprogrammer og undersøgelser. Indledningsvis belyses visse metodemæssige spørgsmål ved effektevalueringer. Derefter følger et kort referat af de enkelte rapporter og undersøgelser. Sammenlagt redegøres for fire nordiske behandlingsprogrammer, som ikke er undersøgt, samt seks programmer, også primært nordiske, hvor der alene foreligger simple recidivmålinger. Af egentlige effektevalueringer omfatter redegørelsen 15 enkeltstående undersøgelser af behandlingsprogrammer samt tre metaanalyser. Metaanalyser er baseret på flere effektevalueringer, og ved brug af særlige statistiske metoder foretages en samlet statistisk bedømmelse af effekten af de programmer, metaanalysen angår. På denne måde kan det blive muligt at påvise statistisk signifikante effekter, som ikke viser sig i de enkeltstående undersøgelser, fordi de ofte omfatter små undersøgelsespopulationer.

I det følgende sammenfattes oplysninger og resultater fra de rapporter og undersøgelser, som redegørelsen er baseret på.

2. Forklaringer på mænds vold mod kvinder

Forklaringer på mænds vold mod kvinder kan overordnet set opdeles i tre forskellige teoretiske retninger, der forklarer vold ud fra henholdsvis forhold ved samfundet, forhold ved gruppen/familien og forhold ved individet. Inden for hver teoretisk retning er der udviklet behandlingsprogrammer, hvis indhold er præget af, hvordan årsagen til vold forstås. Det drejer sig om følgende teoretiske retninger:

- 1) *Feministisk teori*, hvor partnervold forklares med samfunds- eller kulturforhold. Kort sagt ses samfundet som patriarkalsk, og mænds vold mod kvinder forstås i forlængelse heraf som mandens forsøg på at opretholde dominansen over kvinden. Behandlingen vil typisk sigte på at bevidstgøre manden om årsagerne til volden og på, at parterne får et ligeværdigt forhold, som er baseret på tillid i stedet for frygt.
- 2) *Systemteori og familieteori*, hvor volden forklares med familiemæssige forhold. Vold er udtryk for en dysfunktionel familie, og begge parter bidrager til, at konflikten eskaleres. Behandlingen består i parterapi, hvor der arbejdes på at forbedre parternes evne til at kommunikere med hinanden og løse konflikter.
- 3) *Psykotераpeutisk teori og kognitiv adfærdsteori*, hvor volden ses som udslag af individuelle problemer. Personlighedsafvigelse, tidlig traumatisering eller andre problemer under opvæk-

sten kan medføre, at nogle personer er tilbøjelige til at begå vold. Volden betragtes som et fysisk symptom på et følelsesmæssigt problem. Behandlingen består enten i psykoterapi eller i kognitiv adfærdsterapi.

Det ses dog oftere og oftere, at behandlingsprogrammer for voldelige partnere indeholder elementer fra flere forskellige teoretiske retninger, således at det bliver vanskeligere klart at kategorisere programmerne som tilhørende enten den ene eller den anden retning (Rees & Rivett 2005). Ét af de store programmer på området, Duluth modellen, bliver af mange kategoriseret som overvejende baseret på feministisk teori (Healey 1998, Jackson et al 2003, Babcock et al. 2004, Feder & Forde 2000), mens stifterne af programmet foretrækker at kategorisere det som et kognitivt adfærdsprogram (Minnesota Program Development, se www.duluth-model.org). Duluth modellen synes således at være en blanding af de to teoriretninger.

Ganske mange af behandlingsprogrammerne bygger på feministisk teori, hvilket antagelig skyldes, at mange er blevet udviklet i tilknytning til kvindekrisecentre (Feder & Forde 2000, Chen et al. 1989).

Inden for det seneste årti har der været en tendens til at målrette behandlingsprogrammerne mod visse grupper af voldelige mænd. Det er sket i erkendelse af, at programmerne ikke virker lige godt på alle. Der er således kommet programmer, der er rettet specifikt mod voldelige med f.eks. bestemte psykologiske profiler eller en bestemt etnisk baggrund, ligesom der er udviklet særlige programmer for homoseksuelle (Healey & Smith 1998, Davis & Taylor 1999).

3. Særlige metodemæssige krav og begrænsninger

Der findes et meget stort antal undersøgelser, der viser, at de voldelige mænd begår mindre vold efter, de har gennemgået et behandlingsprogram, end før de gjorde det. Det er undersøgelser, der alene sammenligner hyppigheden af vold blandt de behandlede før og efter behandlingen. Undersøgelser af denne type kan imidlertid ikke sige noget sikkert om programmets effekt, da det kræver sammenligning med en kontrolgruppe, som ikke har modtaget behandlingen. jf. også bilaget.

Når resultaterne af sådanne simple før-efterundersøgelser ikke kan tillægges værdi, skyldes det imidlertid også, at kvindens politianmeldelse af volden i sig selv antagelig reducerer risikoen for gentagen vold. Der er således undersøgelser, der viser, at politianmeldelse mindsker risikoen for nye voldsepisoder, og at kun en tredjedel af de voldelige mænd recidiverer inden for seks måneder, når forholdet er blevet anmeldt til politiet (Taylor et al. 2001).

Det er generelt vigtigt at gennemføre valide effektundersøgelser af behandlingsprogrammer, men det kan i særlig grad siges at være vigtigt i relation til behandling af voldelige partnere. I forsknin-

gen er det således påpeget, at mandens deltagelse i et behandlingsprogram har stor betydning for, om kvinden vælger at fortsætte samlivet. Hvis den behandling, manden får, er ineffektiv, giver det derfor kvinden en falsk tryghed og kan indebære, at hun udsættes for fare (Feder & Forde 2000, Dutton 1986).

Generelt er bortfaldet i behandlingsprogrammerne stort. Op mod 50 pct. af de mænd, som påbegynder behandlingen, gennemfører den ikke. Når bortfaldet er så stort, kan det skyldes, at en del af de mænd, som indvilger i at blive behandlet, reelt ikke er motiverede for at ændre adfærd, men kun indvilger i at deltage for at undgå straf eller for at få en mildere dom. En anden bagvedliggende begrundelse kan være et ønske om at fortsætte samlivet eller, såfremt samlivet er ophørt, at forsøge at få det genoprettet. I sådanne tilfælde kan der være stor risiko for, at manden dropper ud af behandlingsprogrammet, når han har opnået det, han ville (Dobash et al. 2000).

Behandlingsprogrammer til voldelige mænd findes både som almene tilbud til alle voldelige mandlige partnere og som vilkår, der kan idømmes i forbindelse med en dom. Sidstnævnte synes at blive mere og mere udbredt. Det vurderes, at 80 pct. af de mænd, som i 1997 deltog i behandlingsprogrammer i USA, gjorde det i forbindelse med en dom (Davis & Taylor 1999).

Det primære argument for at idømme voldelige mænd behandling frem for blot at give dem et tilbud er, at det formodes at være lettere at fastholde dem i behandlingen, når der er en sanktionsmulighed forbundet med ophør af behandlingen. Et andet argument er, at flere voldelige mænd på denne måde kommer i behandling, idet forholdsvis få vælger at deltage frivilligt. Desuden hævdes det i den internationale litteratur, at alene muligheden for at idømme behandling kan betyde, at voldelige mænd i højere grad bliver retsforfulgt, idet politi, anklagemyndighed og domstol hermed kan få en tiltro til, at mændene får en straf, som er virkningsfuld (Dutton 1986). Det er endvidere muligt at forestille sig, at ofrene i højere grad anmelder den voldelige partner, hvis ofrene har opfattelsen af, at det kan føre til, at manden får en sanktion, som afhjælper hans voldelige adfærd.

Imod at lade behandlingen være en del af en dom taler, at behandlingen ikke virker nær så godt, hvis manden kun deltager, fordi han er dømt til det, og ikke har et ægte ønske om at ændre sin adfærd.

Mænd, der er voldelig mod deres partner, vil ofte også optræde truende og være kontrollerende over for partneren og dennes færden. Behandlingsprogrammer, som kun fokuserer på at få mænd til at holde op med at slå, kan have den utilsigtede virkning, at mændene i stedet optrapper deres truende og kontrollerende adfærd, også fordi denne form for adfærd er vanskeligere at bevise og blive straffet for. Mange behandlingsprogrammer omhandler dog også denne del af mandens adfærd, og i flere evalueringer fokuseres der på, om mændene har ændret den truende og kontrollerende adfærd (Dobash et al. 2000, Gondolf 2002).

4. Problemer ved effektevalueringerne

Desværre er der metodemæssige problemer og andre svagheder ved ganske mange af de gennemførte effektevalueringer, hvilket indebærer, at evalueringerne langt fra altid med tilstrækkelig sikkerhed kan anvendes til at vurdere, om behandlingen reelt har haft en effekt, ligesom det heller ikke altid er muligt at få en tilstrækkelig indsigt i, hvad behandlingen reelt har bestået i.

- I flertallet af undersøgelserne er det reelt ikke muligt at vurdere effekten af behandlingen, da der enten ikke er anvendt en kontrolgruppe, eller også er der anvendt en kontrolgruppe, som antagelig ikke er sammenlignelig med eksperimentalgruppen, altså dem der modtager behandlingen. I nogle undersøgelser inkluderer kontrolgruppen således dem, som ikke gennemfører behandlingen, hvilket medfører en skævhed, idet denne gruppe – alt andet lige – typisk vil have en større recidivrisiko end dem, der gennemfører, alene på grund af motivationen til at gennemføre.
- I flertallet af undersøgelsesrapporterne er selve indholdet af programmerne kun sparsomt eller slet ikke beskrevet. Mange gange nævnes alene et programnavn, mens indholdet i andre tilfælde er meget summarisk beskrevet.
- Mænd, som begår partnervold, har ofte andre problemer som f.eks. misbrug af alkohol eller narkotika og/eller psykiske problemer. I undersøgelser er der peget på, at op mod halvdelen af de voldelige mænd har alkoholproblemer (Brannen & Rubin 1996). Nogle programmer sigter også på at behandle disse problemer og omfatter dermed elementer, som ikke specifikt vedrører den voldelige adfærd. Når det er tilfældet, bliver det vanskeligt at vurdere, hvad der egentlig måtte have afstedkommet en effekt – om det er den del af programmet, der sigter på at reducere den voldelige adfærd, eller om det er andre dele af programmet.
- Der er to typer af bortfald, som kan gøre tolkningen af resultaterne usikre:
 - Personer der ikke gennemfører behandlingsprogrammet. I en del undersøgelser er det uklart, om disse personer indgår i opgørelsen af eksperimentalgruppens recidiv, hvilket de bør, eller om eksperimentalgruppen kun består af dem, som har gennemført programmet.
 - Bortfald ved registrering af oplysninger, der skal måle undersøgelsens effekt. Det drejer sig om undersøgelser, hvor effekten måles ved hjælp af enten offerrapporterede hændelser eller selvrapporteret kriminalitet, jf. bilaget.

For begge typer af bortfald gælder det, at recidivet må formodes at være større i bortfaldsgruppen end i deltagergruppen.

- I mange undersøgelser er der en forholdsvis kort observationsperiode for måling af recidiv, og i nogle tilfælde er der overlap mellem programperioden og observationsperioden. Det betyder, at det er vanskeligt at sige noget om en længerevarende effekt af programmerne.

5. Konklusioner

Følgende hovedtendenser og -konklusioner kan udledes af den internationale forskning vedrørende behandlingsprogrammer til mænd, som begår partnervold:

- Programmer, som består i gruppebaseret, struktureret og kognitiv adfærdstræning, synes at være den mest udbredte programtype. Programmerne består typisk i træning med håndtering af vrede, håndtering af stress, forbedring af evne til at kommunikere og evne til konfliktløsning på en ikke-voldelig måde.
- Undersøgelser, som sammenligner forskellige typer af behandlingsprogrammer, kan typisk ikke påvise, at der er forskel på programmernes præventive effekt (Davis & Taylor 1999, Gondolf 2002).
- Betydningen af længden af et program er lidt usikker. Der synes dog at være en tendens til, at de længerevarende programmer, dvs. programmer, som varer minimum seks måneder, giver en bedre effekt, end de korterevarende programmer (Gondolf 2002, Taylor et al. 2001). Længerevarende programmer indebærer dog samtidig større risiko for bortfald.
- Programmer, som består i parterapi eller familierapi, anbefales ikke, idet sådanne programmer afspejler en antagelse om, at parterne har et fælles ansvar for volden. Endvidere menes sådanne programmer at risikere at udsætte kvinden for fare. Begrundelserne herfor er dels en antagelse om, at gerningsmanden kan reagere negativt, hvis kvinden udtrykker kritik af ham under behandlingsforløbet, og dels en antagelse om, at parterapeuter ikke altid har tilstrækkelig viden om partnervold og derfor ikke er i stand til at genkende faresignaler (Dobash 2000a, Home Office 2004, Gondolf 2002).
- Programmer, som består af mægling eller andre genopbyggende, *restorative*, tiltag anbefales af samme grunde heller ikke, idet også sådanne kan afspejle en antagelse om, at parterne har fælles ansvar for volden, ligesom de kan risikere at udsætte kvinden for fare (Home Office 2004).
- Programmer som *Anger Management* anbefales ikke, eftersom vold i parforhold ikke primært skyldes vrede, men i højere grad vedrører magt og dominans (Dobash 2000a, Home Office 2004, Gondolf 2002).
- Resultaterne vedrørende effekten af programmerne er blandede. Nogle undersøgelser kan påvise en lille, men statistisk signifikant positiv effekt, mens mange andre ikke kan påvise statistiske forskelle i tilbagefaldsrisikoen. Af de fem undersøgelser, der har det bedste design, jf. bilaget, påviser de to en positiv effekt af programmet. De tre metaanalyser, som dog langt hen ad vejen er baseret på de samme undersøgelser, kan tyde på, at der er små, positive effekter, for så vidt angår undersøgelser med et eksperimentelt design. Metaanalysen, som omfatter 22 undersøgelser, viser, at deltagelse i et behandlingsprogram reducerer recidivrisikoen med gennemsnitligt ca. 12 pct. (Babcock et. al 2004). En anden metaanalyse viser, at de eksperimentelt baserede evalueringer, analysen omfatter, medfører en statistisk signifikant reduktion på 26 pct. i recidivrisikoen (Feder & Wilson 2005). Målt ved offerrapporterede hændelser påvises dog ingen positiv effekt. Den tredje metaanalyse, der angår fire eks-

perimenter med kognitive adfærdsprogrammer, viser en reduktion i recidivet på 14 pct. Denne reduktion er dog ikke statistisk signifikant (Smedslund et al. 2007).

Sammenfattende giver forskningen ikke nogen stærk indikation på, at bestemte former for behandlingsprogrammer i betydelig grad vil reducere risikoen for, at voldelige mænd på ny begår vold mod deres partner. Det betyder ikke, at man kan konkludere, at det ikke er muligt at mindske de voldelige mænds recidivrisiko gennem behandling. Selv om mange undersøgelser ikke har kunnet påvise en statistisk holdbar effekt, så tyder metaanalyserne på, at der er en rimelig sandsynlighed for, at behandlingsprogrammerne kan have i hvert fald en lille, positiv effekt.

At forskningen ikke mere klart og entydigt kan pege på effektive behandlingsprogrammer, skal muligvis forklares med, at en væsentlig del af forskningen lider under metodemæssige problemer og svagheder. Dertil kommer, at mørketallet for hustruvold og vold mod partner er ganske stort, hvilket i sig selv teknisk set vanskeliggør muligheden for at påvise en markant nedgang i recidivrisikoen, såfremt dette måles ud fra registreret kriminalitet.

Hvorvidt mere og bedre forskning vil give andre resultater, er naturligvis ikke muligt at sige, men på baggrund af den nuværende forskning bør det dog ikke afvises, at det gennem særlige behandlingsprogrammer for voldelige partnere er muligt at forebygge tilbagefald til ny kriminalitet.

6. Litteratur

- Babcock, Julia C., Green, Charles E. & Robie, Chet (2004): "Does Batterers' Treatment Work? A Meta-Analytic Review of Domestic Violence Treatment." *Clinical Psychology Review*, vol. 23, s. 1023-1053.
- Bennett, Larry & Williams, Oliver (2001): *Controversies and Recent Studies of Batterer Intervention Program Effectiveness*. National Electronic Network on Violence Against Women..
- Bergström, Lars & Rudqvist, Annika (2006): *Mansfrid. En utvärdering av behandling för män som dömts för vold i nära relationer*. Fakulteten för samhälls- och livsvetenskaper, Karlstads universitet.
- Brannen, Stephen J. & Rubin, Allen (1996): "Comparing the Effectiveness of Gender-Specific and Couples Groups in a Court-Mandated Spouse Abuse Treatment Program". *Research on Social Work Practice*, vol. 6 (4), s. 405-424.
- Cattaneo, Lauren Bennett & Goodman, Lisa A. (2005): "Risk Factors for Reabuse in Intimate Partner Violence: A Cross-Disciplinary Critical Review". *Trauma, Violence & Abuse*, vol. 6 (2), s. 141-175.
- Chen, Huey-tsyh, Bersani, Carl, Myers, Steven C. & Denton, Robert (1989): "Evaluating the Effectiveness of a Court Sponsored Abuser Treatment Program". *Journal of Family Violence*, vol. 4 (4), s. 309-322.
- Criminal Justice Social Work (2003): *Perpetrator Programmes for Male Domestic Violence Offenders: What do we know about Effectiveness?* CJSW, Edinburgh.
- Davis, Robert C., Maxwell, Christopher D., & Taylor, Bruce G. (2003): "The Brooklyn Experiment". I: Jackson et al.: *Batterer Intervention Programs. Where Do We Go From Here?* Washington, DC: National Institute of Justice.
- Davis, Robert C. & Taylor, Bruce G. (1999): "Does Batterer Treatment Reduce Violence? A Synthesis of the Literature". *Women and Criminal Justice*, vol. 10 (2), s. 69-93.
- Dobash, Russell, Dobash, Rebecca Emerson, Cavanagh, Kate & Lewis, Ruth (1996): *Re-education Programmes for Violent Men – An Evaluation*. Research Findings no. 46. Home Office.
- Dobash, Rebecca Emerson, Dobash, Russell P., Cavanagh, Kate & Lewis, Ruth (2000a): *Changing Violent Men*. SAGE, Thousand Oaks.
- Dobash, Rebecca Emerson & Dobash, Russell P. (2000b): "Evaluating Criminal Justice. Intervention for Domestic Violence". *Crime & Delinquency*, vol. 46 (2), s. 252-270.
- Dunford, Franklyn W. (2000): "The San Diego Navy Experiment: an Assessment of Interventions for Men who Assaults Their Wives". *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, vol. 68, s. 468-476.
- Dutton, Donald G. (1986): "The Outcome of Court-Mandated Treatment for Wife Assault: A Quasi-Experimental Evaluation". *Violence and Victims*, vol. 1 (3), s. 163-175.
- Edleson, Jeffrey L. & Syers, Maryann (1991): "The Effects of Group Treatment for Men Who Batter: An 18-Month Follow-Up Study". *Research on Social Practice*, vol. 1 (3), s. 227-243.

- Feder, Lynette & Forde, David F. (2000): *Test of the Efficacy of Court-Mandated Counseling for Domestic Violence Offenders: The Broward Experiment*. University of Memphis, Department of Criminology and Criminal Justice.
- Feder, Lynette & Forde, David F. (2003): "The Broward Experiment". Jackson et al. (2003): *Batterer Intervention Programs. Where Do We Go From Here?* Washington, DC: National Institute of Justice.
- Feder, Lynette & Wilson, David B. (2005): "A Meta-Analytic Review of Court-Mandated Batterer Intervention Programs: Can Courts Affect Abusers' Behavior?" *Journal of Experimental Criminology*, vol. 1 (2), s. 239-262.
- Gondolf, Edward (2002): *Batterer Intervention Systems. Issues, Outcomes, and Recommendations*. SAGE, Thousand Oaks, California.
- Gondolf, Edward W. (2007): "Culturally-Focused Batterer Counselling for African-American Men". *Criminology and Public Policy*, vol. 6 (2), s. 341-366.
- Gordon, Jill A. & Moriarty, Laura J. (2003): "The Effects of Domestic Violence Batterer Treatment on Domestic Violence Recidivism". *Criminal Justice and Behavior*, vol 30, s. 118-134.
- Göransson, Birgitta: "Utveckling av behandlingsprogram för män dömda för våld i nära relationer IDAP (Integrated Domestic Abuse Programme)". Under trykning.
- Harrell, Adele (1991): *Evaluation of Court-Ordered Treatment for Domestic Violence Offenders. Final report*. The Urban Institute.
- Hatcher, Ruth, Palmer, Emma, Clark, Claire, Hollin, Clive, McGuire, James & Bilby, Charlotte (2003): *Preliminary Outcome Evaluation of the Crime Reduction Programme Pathfinder Project (Offending Behaviour): Duluth Domestic Violence Programme*. University of Leicester and Liverpool.
- Hatcher, Ruth & Bilby, Charlotte (2004): *Early stages in the development of the Integrated Domestic Abuse Programme (IDAP): Implementing the Duluth Domestic Violence Pathfinder*. Home Office Online report 29/04.
- Healey, Kerry Murphy & Smith, Christine (1998): *Batterer Programs: What Criminal Justice Agencies Need to Know*. Washington, DC: National Institute of Justice.
- Home Office (2004). *Domestic Violence: A Literature Review Summary*. HM Inspectorate of Probation, Home Office, London.
- Jackson, Shelly, Feder, Lynette, Forde, David R., Davis, Robert C., Maxwell, Christopher D. & Taylor, Bruce G. (2003): *Batterer Intervention Programs. Where Do We Go From Here?* Washington, DC: National Institute of Justice.
- Kropp, P. Randall & Lee, Zina (2004): *Evaluation of the Correctional Service of Canada Family Violence Prevention Programs*. BC Institute Against Family Violence.
- Labriola, Melissa, Rempel, Michael & Davis, Robert C. (2005): Testing the Effectiveness of Batterer Programs and Judicial Monitoring. Results from a Randomized Trial at the Bronx Misdemeanor Domestic Violence Court. New York, NY: Center for Court Innovations.
- Leicester-Liverpool Evaluation Group (2005): *Duluth Domestic Violence Reconviction Study*. University of Leicester and Liverpool.

- Minnesota Program Development: *Countering Confusing About the Duluth Model*. Fra hjemmesiden www.duluth-model.org
- Palmer, Sally E., Brown, Ralph A. & Barrera, Maru E. (1992): "Group Treatment Program for Abusive Husbands: Long-Term Evaluation". *American Journal of Orthopsychiatry*, vol. 62, s. 276-283.
- Rees, Alyson & Rivett, Mark (2005): "'Let a Hundred Flowers Bloom, Let a Hundred Schools of Thought Contend': Towards a Variety in Programmes for Perpetrators of Domestic Violence?" *The Journal of Community and Criminal Justice*, vol. 52 (3), s. 277-288.
- Saunders, Daniel G. (1996): "Feminist-Cognitive-Behavioral and Process-Psychodynamic Treatments for Men Who Batter: Interaction of Abuser Traits and Treatment Models." *Violence and Victims*, vol. 11 (4), s. 393-414.
- Smedslund, G., Dalsbø, TK, Steiro, AK, Winswold, A & Glench-Aas, J. (2007): "Cognitive Behavioral Therapy for Men Who Physically Abuse Their Female Partner (Review)". *The Cochrane Library*, issue 3, 2007.
- Taylor, Bruce G., Davis, Robert C. & Maxwell, Christopher D. (2001): "The Effects of a Group Batterer Treatment Program: A Randomized Experiment in Brooklyn". *Justice Quarterly*, vol. 18 (1), s. 171-201.

Hjemmesider:

www.dialogmodvold.dk

www.kriminalvården.se

www.atv-stiftelsen.no

www.nkvts.no

www.kvinnofrid.se

www.duluth-model.org

www.utväg.se

www.homeoffice.gov.uk

www.dacc.net/curriculum

www.manderaad.dk

www.atv-roskilde.dk

7. Bilag. Resumé af rapporter om og evalueringer af behandlingsprogrammer for voldelige partnere

7.1. Indledende bemærkninger

De rapporter og undersøgelser, der omtales i det følgende, er primært indsamlet via en litteratursøgning i *Criminal Justice Abstracts*, en engelsksproget litteraturlibrary for kriminologisk litteratur. De søgeord, der er anvendt, er *domestic violence, intimate partner violence, family violence, batterer treatment, batterer intervention, spouse abuse* og *effect, program* og *evaluation*. De undersøgelser, litteratursøgningen og referencer i de enkelte undersøgelser er resulteret i, er efterfølgende sorteret efter, om de reelt angår behandlingsprogrammer for voldelige partnere, og om de omhandler effektevalueringer, der metodemæssigt lever op til nogle minimumsstandarder. Kun evalueringer, der har anvendt enten et eksperimentelt eller et kvasi-eksperimentelt design, jf. det følgende, er inkluderet i rapporten.

Der er dog enkelte undtagelser fra sidstnævnte regel. Nordiske undersøgelser og rapporter om behandlingsprogrammer er under alle omstændigheder inkluderet i rapporten, idet det forekommer relevant at oplyse om de initiativer, der foregår inden for vor egen kulturkreds. Desuden er en enkelt ikke-eksperimentel evaluering fra England og én fra Canada inkluderet, idet det også er fundet relevant at oplyse om, hvilke behandlingsprogrammer der anvendes i disse lande. Oplysninger om behandlingsprogrammer i de nordiske lande er i vidt omfang fundet ved at søge på relevante hjemmesider.

De følgende referater angiver – for så vidt oplysninger foreligger – tid og sted for behandlingsprogrammet samt en kort beskrivelse af selve behandlingen og varigheden af behandlingen.

Der er i de enkelte tilfælde angivet, hvilket design evalueringen bygger på. At der er anvendt et eksperimentelt design betyder, at der er gennemført et kontrolleret, randomiseret forsøg, hvor der er sket en tilfældig fordeling mellem en eksperimental- og kontrolgruppe. Typisk anvendes der lodtrækning for at sikre, at det er helt tilfældigt, hvem der indgår i eksperimentalgruppen, og hvem der indgår i kontrolgruppe. Eksperimentalgruppen vil modtage den behandling, hvis effekt man ønsker at undersøge, mens kontrolgruppen typisk vil modtage den behandling/straf, som også eksperimentalgruppen ville have fået, såfremt behandlingsprogrammet ikke var blevet iværksat. Det eksperimentelle design anses for at være det bedste, idet randomiseringen sikrer, at eksperimental- og kontrolgrupperne er sammenlignelige, og at der ikke er sket en skjult selektion.

Det kvasi-eksperimentelle design adskiller sig alene fra det eksperimentelle ved, at eksperimental- og kontrolgruppe ikke er tilfældigt udvalgte. Kontrolgruppen søges i stedet konstrueret, så den med hensyn til en række karakteristika, der er relateret til recidivrisikoen, ligner eksperimentalgruppen

mest muligt. Kontrolgruppen kan f.eks. udvælges blandt dømte fra et geografisk område eller en retskreds, som ikke anvender det behandlingsprogram, der undersøges. Da der ofte foretages en eller anden form for egnethedsvurdering for at afgøre, om en person skal have mulighed for at få en bestemt behandling, vil det dog ofte være forbundet med store vanskeligheder at konstruere en kontrolgruppe, som med rimelig sikkerhed kan formodes at være sammenlignelig med eksperimentalgruppen. Som det vil fremgå af referaterne, er der da også i en række tilfælde metodemæssige problemer med de evalueringer, der har et kvasi-eksperimentelt design.

Det ikke-eksperimentelle design omfatter ikke en kontrolgruppe, men måler typisk effekten ved at sammenligne antallet af lovovertrædelser før og efter en given indsats. Eftersom kriminalitetsfrekvensen typisk er faldende med stigende alder, er dette imidlertid ikke en sikker metode til vurdering af et behandlingsprograms effekt. Som nævnt i det tidligere, kan endvidere alene det forhold, at den voldelige partner anmeldes til politiet have en betydning for hans fortsatte kriminalitet. Resultater af ikke-eksperimentelle evalueringer må derfor betragtes som yderst usikre.

I referaterne er der som regel videre angivet, hvor lang en observationsperiode effekten er målt over. Det drejer sig altså om den periode, hvor recidiv kan forekomme. I undersøgelser af behandlingsprogrammer til voldelige partnere kan der anvendes forskellige metoder til opgørelse af recidiv: Registreret kriminalitet, dvs. ny anholdelse, ny sigtelse eller ny dom, selvrapporeret kriminalitet, dvs. den behandlede oplysninger om ny kriminalitet i observationsperioden, eller offerrapporterede hændelser, dvs. offerets oplysninger om udsathed for nye overgreb i observationsperioden.

Der er et ganske stort mørketal ved partnervold, idet kun en mindre del af den faktiske vold anmeldes til politiet. Recidivprocenter, der er opgjort på baggrund af den registrerede kriminalitet, vil derfor typisk være mindre end recidivprocenter, der er opgjort på baggrund af oplysninger fra ofrene eller de dømte selv. Endvidere har det, ikke uventet, vist sig, at de dømte rapporterer om mindre kriminalitet end deres partner, offeret. Hvorvidt der er tilbøjelighed til over- eller underrapportering fra ofrenes side, er uvist. I forhold til brugbarheden i effektevalueringen er de tre nævnte målemetoder principielt lige gode, for så vidt der ikke er grund til at antage, at mørketallet og/eller eventuelle tendensen til under- eller overrapportering af den voldelige partner og dennes offer forekommer i ulige omfang i eksperimental- og kontrolgruppen. Hvorvidt dette er tilfælde, vides typisk ikke.

Med hensyn til den registrerede kriminalitet skal dog påpeges, at eftersom recidivprocenten for den registrerede partnervold – altså politianmeldt tilbagefald til ligartet kriminalitet – er meget lav, kan det skabe tekniske vanskeligheder med hensyn til muligheden for at påvise en statistisk sikker effekt. Jo mindre recidivprocenten er, desto større skal undersøgelsespopulationen og/eller reduktionen i recidivprocenten være, for at man kan være sikker på, at en observeret forskel er reel og ikke tilfældig.

Referaterne af de eksperimentelle og kvasi-eksperimentelle undersøgelser afsluttes med en kommentar, som omhandler Forskningsenhedens vurdering af undersøgelsens validitet.

Rapporten er opbygget således, at de nordiske behandlingsprogrammer, som ikke er blevet evalueret, omtales først. Derpå følger omtalen af enkelte, primært nordiske, ikke-eksperimentelle undersøgelser, og det efterfølges af de kvasi-eksperimentelle og de eksperimentelle undersøgelser. I nogle undersøgelser er det forskellige typer af eksperimentel behandling i stedet for behandling kontra ikke-behandling, der undersøges. Disse undersøgelser behandles særskilt under pkt. 6 nedenfor. Til sidst omtales de tre metaanalyser, rapporten inkluderer.

7.2. Ikke evaluerede behandlingsprogrammer

Dialog mod Vold

Programmet har eksisteret siden 2002.

Anvendelsessted: København

Indhold og omfang: Behandlingsforløbet består af tre faser: 1) kontaktfase, 2) motivationsfase/visitation og 3) behandlingsfase. Selve behandlingen kan bestå i enten individuelle samtaleforløb eller gruppeforløb. Samtalerne er på kognitiv basis med fokus på social læring. Programmet inkluderer også tilbud om familiesamtaler og børnesamtaler. Programmet strækker sig over et år med ét ugentligt møde.

Programmet er inspireret af et amerikansk program. Efter det oplyste er der ikke foretaget effekt-evaluering af programmet.

Deltagelse: Deltagelse er frivillig.

Referencer:

www.dialogmodvold.dk

Manderådgivningen

Programmet har eksisteret siden 1994.

Anvendelsessted: Aalborg, Danmark

Indhold og omfang: I behandlingen arbejdes der ud fra, at årsagerne til vold f.eks. kan være: a) lav selvværdfølelse og dårlig kommunikation – manglende evne til og erfaring med at tale om følelser og nederlag, b) identitetsproblemer – forvirring over kønsrollemønstre og tab af traditionel maskulin identitet, c) social arv – opvokset med en voldelig fader eller ikke opvokset med en synlig faderfigur eller d) kronisk stress og oplevelse af, at behovet for kærlighed, tryghed og anerkendelse ikke bliver dækket.

I behandlingen er der særlig fokus på mændenes lave selvværd og dårlige evne til kommunikation. Et typisk behandlingsforløb hos Manderådgivningen indeholder 20 samtaler fordelt på seks måneder.

I 2005 havde Manderådgivningen 51 henvendelser, heraf vedrørte de 48 henvendelser vold.

Deltagelse: Frivillig.

Referencer:

www.manderaad.dk

Alternativ til vold (ATV) - Norge

Programmet har eksisteret siden 1987.

Anvendelsessted: I forskellige kommuner i Norge, i den norske kriminalforsorg. Anvendes desuden på Åland i Finland.

Indhold og omfang: ATV i Norge har både tilbud til voldelige mænd og deres ofre (kvinder og børn). ATV tilbyder dels behandling til mænd, som selv henvender sig til organisationen for at få hjælp, og har dels et samarbejde med den norske kriminalforsorg om at tilbyde behandling til voldsdømte både i den frie kriminalforsorg og i fængslerne.

Tilbudet består dels i individuel terapi med en behandler (1 time pr. uge) eller gruppeterapi i en gruppe med seks personer (1½ time pr. uge). Gruppen ledes af to behandlere, der er psykologer.

Nasjonalt Kunnskapssenter om vold og traumatisk stress har påbegyndt datatindsamling med henblik på at gennemføre en effekt- og procesevaluering i 2007.

Deltagelse: For både de mænd, som selv henvender, og for de dømte er deltagelse i programmet frivillig.

Referencer:

www.atv-stiftelsen.no og www.nkvts.no

Det svenske IDAP (Integrated Domestic Abuse Program)

Programmet, der har eksisteret siden 2004, er udarbejdet i samarbejde med den engelske kriminalforsorg og er baseret på Duluth-programmet, jf. det senere.

Anvendelsessted: Anvendes af den svenske kriminalforsorg både i fængsler og i den frie kriminalforsorg.

Indhold og omfang: Kognitivt adfærdstræningsprogram. Programmet er gruppebaseret og bliver ledet af to programledere, en kvinde og en mand, fra kriminalforsorgen. Programmet omhandler ni temaer: Ikke-vold, ikke-truende adfærd, respekt, støtte og tillid, ærlighed og ansvarlighed, respekt i seksuelle relationer, partnerskab, ansvarsfuldt forældreskab samt forhandling og retfærdighed. Programmet sigter på at lære manden at genkende tegn på vrede, at få ham til at modvirke voldsimpulser, håndtere jalousi og konflikter, forstå kvinders frygt, tage imod kritik, kommunikere sine tanker og følelser og at lægge forholdet bag sig. Programmet varer 27 uger med ét ugentligt møde. Efter programmet er gennemført, bliver det fulgt op med en individuel indsats over for manden for at mindske recidivrisikoen. Hvad denne indsats består i, er usikkert, men antagelig drejer det sig om en tilsynsordning.

Programmet er blevet akkrediteret af den svenske kriminalforsorg. Der er endnu ikke foretaget en effektevaluering af programmet.

Deltagelse: Programmet fungerer både som et tilbud til personer, som er idømt en fængselsstraf, og som vilkår i forbindelse med betinget dom.

Referencer:

www.kriminalvården.se

Göransson, Birgitta: "Utveckling av behandlingsprogram för män dömda för våld i nära relationer IDAP (Integrated Domestic Abuse Programme)". Under trykning.

7.3. Ikke-eksperimentelle undersøgelser

Alternativ til Vold (ATV) – Danmark

Programmet har eksisteret siden 2003. Behandlingen er kommunalt drevet, men statsligt finansieret fra 2007-2010.

Anvendelsessted: Roskilde, Danmark

Indhold og omfang: Behandlingen beskrives som psykologisk rådgivning. Det nærmere indhold er ikke beskrevet, men formodes at svarer til det norske ATV, jf. pkt. 2.3. ovenfor, idet den danske

behandlingsmodel udspringer af den norske. Tilbuddet om behandling henvender sig til mænd over 18 år, som har problemer med voldelig adfærd over for deres partner, og som er motiveret for at få hjælp til at løse problemet. Behandlingen indledes med en række individuelle forsamtaler, hvor problemet afklares og det videre forløb aftales. Det efterfølgende behandlingsforløb kan enten bestå i gruppeterapi eller individuel terapi. Gruppeterapien omfatter 6-8 klienter og ledes af to psykologer. Den individuelle terapi består af samtaler af en times varighed en gang om ugen med en psykolog. Behandlingen fortsætter så længe, manden ønsker, som regel i 1-2 år.

Der har været 43 henvendelser til ATV i projektets levetid.

Deltagelse: Deltagelse er frivillig.

Undersøgelsen: Der er gennemført en recidivundersøgelse, hvor recidiv er målt på baggrund af oplysninger fra mændene og deres partner. I undersøgelsen er der udsendt spørgeskemaer til 19 mænd og 16 partnere, idet tre af mændene ikke havde en partner på undersøgelsestidspunktet. Inkluderet i undersøgelsen er både mænd, som har afsluttet behandlingen, og mænd, som stadig var i behandling. Besvarelsesprocenterne var 58 for mændene (11 personer) og 81 for deres partnere (13 personer). Undersøgelsen omfatter dermed 24 personer.

Resultat: Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 55 pct. af mændene (svarende til 6 ud af 11) oplyser, at der har været voldsepisoder efter påbegyndt/afsluttet behandling, mens 57 pct. af kvinderne (svarende til 7 ud af 13) oplyser, at der har været voldsepisoder.

Referencer:

www.atv-roskilde.dk

Frideborg

Programmet har eksisteret siden 1994.

Anvendelsessted: Norrköping i Sverige.

Indhold og omfang: Opsøgende rådgivning/behandling på baggrund af anmeldelse om vold. Rådgiverne tager kontakt til de familier, hvor der har været husspektakler, og tilbyder rådgivning og behandling til de involverede mænd, kvinder og børn. Programmet består i, at manden først tilbydes tre individuelle samtaler med en rådgiver. Herefter tilbydes han at deltage i en gruppebehandling. Programmet varer 20 uger med et to-timers ugentligt møde i gruppen.

Deltagelse: Programmet anvendes både over for personer, som deltager frivilligt, og personer, der er blevet idømt behandling som led i dom.

Undersøgelsen: Ikke-eksperimentelt design. Undersøgelsen omfatter 19 personer.

Resultat: En recidivundersøgelse viser, at 32 pct., svarende til 6 ud af 19 af de mænd, som var dømt til behandling, recidiverede til ligeartet kriminalitet. Det er uklart, hvor lang observationsperioden har været.

Referencer:

Bergström, Lars & Rudqvist, Annika (2006): *Mansfrid. En utvärdering av behandling för män som dömts för vold i nära relationer*. Fakulteten för samhälls- och livsvetenskaper, Karlstads universitet.

Utväg

Programmet har eksisteret siden 1996.

Anvendelsessted: Skaraborg og Södra Älvsborg i Sverige.

Indhold og omfang: Svarer stort set til ovennævnte program, Frideborg. Dette inkluderer dog også tre opfølgende møder med en måneds mellemrum efter det gruppebaserede program.

Deltagelse: Som for Frideborg.

Undersøgelsen: Ikke-eksperimentelt design. Undersøgelsesrapporten omtaler ganske vist en kontrolgruppe, men der er ikke gennemført statistiske analyser med henblik på at kontrollere for forskelle mellem grupperne. Eksperimentalgruppen består af 36 personer, hvoraf 19 er blevet idømt behandling, og 17 har været i behandling frivilligt.

Resultat: En recidivundersøgelse viser, at én ud af de 19, som er blevet idømt behandling, er recidiveret til ligeartet kriminalitet, mens fire ud af de 17, som er gået i behandling frivilligt, er det. Også her er længden af observationsperioden ukendt.

Referencer:

Bergström, Lars & Rudqvist, Annika (2006): *Mansfrid. En utvärdering av behandling för män som dömts för vold i nära relationer*. Fakulteten för samhälls- och livsvetenskaper, Karlstads universitet.
www.utväg.se

Karlfrid

Programmet har eksisteret siden 2002.

Anvendelsessted: Karlstad i Sverige.

Indhold og omfang: Opsøgende rådgivning/behandling baserer på anmeldelse. Efter den første kontakt tilbydes manden at deltage i en samtalegruppe, som ledes af to behandlere. Første del af programmet varer 30 uger med et 2-timers møde pr. uge. Herefter tilbydes manden at deltage i en opfølgingsgruppe, der mødes én gang om måneden i 6-7 måneder.

Deltagelse: Programmet anvendes primært over for personer, som er blevet idømt behandling.

Undersøgelsen: Design som ved Utvæg. Undersøgelsen omfatter 31 personer, hvoraf 14 er blevet idømt behandling og 17 har været i behandling frivilligt.

Resultat: En recidivundersøgelse viser, at én ud af de 14, som er blevet idømt behandling, er recidiveret til ligeartet kriminalitet, mens ingen af dem, som har været i behandling frivilligt, er recidiveret. Observationsperiodens længde er ukendt.

Referencer:

Bergström, Lars & Rudqvist, Annika (2006): *Mansfrid. En utvärdering av behandling för män som dömts för vold i nära relationer*. Fakulteten för samhälls- och livsvetenskaper, Karlstads universitet.

Det britiske IDAP (Integrated Domestic Abuse Programme)

Programmet har eksisteret siden 2001. Det er inspireret af Duluth-programmet.

Anvendelsessted: Storbritannien. Anvendes som pilotprojekt af kriminalforsorgen i bl.a. West Yorkshire, South West London og South East London.

Indhold og omfang: Gruppebaseret kognitivt adfærdstræningsprogram. Programmet indeholder 27 sessioner, fordelt på ni moduler med følgende temaer: Ikke-vold, ikke-truende adfærd, respekt, støtte og tillid, ærlighed og ansvarlighed, respekt i seksuelle relationer, partnerskab, ansvarsfuldt forældreskab samt forhandling og retfærdighed. Programmet varer seks måneder med ét ugentligt møde af 2½-3 timers varighed.

Deltagelse: Personer idømt behandling som vilkår i forbindelse med betinget dom.

Undersøgelsen: Ikke-eksperimentelt design. I den ene undersøgelse, som omfatter 339 personer, sammenlignes kriminaliteten før og efter behandlingen. Af de 339 gennemførte 114 personer programmet, 110 personer gennemførte ikke, og 115 påbegyndte ikke programmet. I den anden undersøgelse, der omfatter 262 personer, gennemførte 95 personer programmet, mens 78 ikke gennemførte, og 89 ikke påbegyndte programmet.

Resultat: Den første undersøgelse viser, at de 114 personer, som gennemførte programmet, begik mindre kriminalitet efter end før programmet. Dette gjorde sig gældende både i forhold til recidiv til ligeartet kriminalitet og recidivets omfang.

I den anden undersøgelse blev recidiv målt som omfang af ny kriminalitet, uanset art. Recidivundersøgelsen viser, at 50 pct. af alle recidiverede. For alene dem, som gennemførte programmet, er andelen af recidivister på 29 pct., mens den er på 70 pct. for dem, som ikke gennemførte programmet, og på 55 pct. for dem, som ikke påbegyndte det.

Referencer:

www.homeoffice.gov.uk

Hatcher, Ruth, Palmer, Emma, Clark, Claire, Hollin, Clive, McGuire, James & Bilby, Charlotte (2003): *Preliminary Outcome Evaluation of the Crime Reduction Programme Pathfinder Project (Offending Behaviour): Duluth Domestic Violence Programme*. University of Leicester and Liverpool.

Leicester-Liverpool Evaluation Group (2005): *Duluth Domestic Violence Reconviction Study*. University of Leicester and Liverpool.

Hatcher, Ruth & Bilby, Charlotte (2004): *Early stages in the development of the Integrated Domestic Abuse Programme (IDAP): implementing the Duluth Domestic Violence pathfinder*. Home Office Online report 29/04.

Family Violence Prevention Program

Er siden 2001 anvendt i den canadiske kriminalforsorg. Der findes to forskellige programmer, som varierer med hensyn til intensitet og varighed.

1) High Intensity Family Violence Prevention Program

Indhold og omfang: Kognitivt adfærdsprogram, færdighedstræning og rådgivning. Programmet består af 75 gruppesessioner af hver 2½ times varighed vedrørende bl.a. bevidstgørelse om familievold, håndtering af vrede og opbygning af færdigheder. Programmet strækker sig over 15 uger. Desuden tilbydes den indsatte rådgivning gennem 8-10 individuelle samtaler. Programmet ledes af en psykolog og en programleder.

Deltagelse: Dette program tilbydes til indsatte i institutioner.

2) Moderate Intensity Family Violence Prevention Program

Indhold og omfang: Som ovenfor, men programmet består af kun 24 gruppesessioner, og det strækker sig over 5-13 uger. Desuden tilbydes den indsatte kun tre individuelle samtaler.

Deltagelse: Tilbydes til indsatte i både institutioner og den frie kriminalforsorg.

Undersøgelsen: Ikke-eksperimentelt design. En recidivundersøgelse omfatter 246 personer, mens en før-efterundersøgelse inkluderer 494 personer.

Resultat: Undersøgelserne omfatter deltagere i begge programmer. Recidivundersøgelsen sammenligner tilbagefaldshyppigheden for dem, som har deltaget i programmet, med tilbagefaldshyppigheden for dem, som enten på grund af flytning fra en institution eller frafald under programmet ikke har deltaget. Undersøgelsen viser, at 4 pct. af dem, som har deltaget i programmet, recidiverer til hustruvold, mens det drejer sig om 14 pct. af de øvrige.

Før-efterundersøgelsen sammenligner de voldsdømtes holdning og tendens til voldelig adfærd før og efter, de har deltaget i programmet. Undersøgelsen viser, at der er en ringere tilbøjelighed til at udvise voldelig adfærd efter deltagelse i programmet.

Referencer:

Kropp, P. Randall & Lee, Zina (2004): *Evaluation of the Correctional Service of Canada Family Violence Prevention Programs*. BC Institute Against Family Violence.

7.4. Kvasi-eksperimentelle undersøgelser

The Violent Men Study

Omfatter evaluering af to programmer, der dog med hensyn til indhold og omfang ligner hinanden ganske meget. Det drejer sig om programmet *Change*, der har eksisteret siden 1989, og programmet *Lothian Domestic Violence Probation Project*, der har eksisteret siden 1990. Begge er inspireret af Duluth-programmet.

Anvendelsessted: *Change* anvendes i Stirling i Storbritannien, mens *Lothian Domestic Violence Probation Project* anvendes i Edinburgh.

Indhold og omfang: Struktureret, gruppebaseret kognitiv adfærdstræning. Programmet varer 6-7 måneder med ét ugentligt møde. Gruppen ledes af to behandlere, en mand og en kvinde.

Deltagelse: Programmerne kan idømmes som vilkår for en betinget dom.

Undersøgelsen: Kvasi-eksperimentelt design. Undersøgelsen omfatter 256 personer, hvoraf 122 indgår i eksperimentalgruppen og 134 i kontrolgruppen. Kontrolgruppen består af personer, der er idømt andre former for straf: Bøde, betinget dom uden vilkår om behandling eller ubetinget dom. Det er efterfølgende undersøgt, om de to grupper reelt er sammenlignelige, og ifølge undersøgelsen skulle det være tilfældet.

Resultat: En evaluering fra 1996, hvor recidiv er defineret som ny dom for ligeartet kriminalitet inden for 12 måneder efter domstidspunktet, viser, at 7 pct. af eksperimentalgruppen recidiverede mod 10 pct. af kontrolgruppen. Forskellen er ikke statistisk signifikant.

En anden recidivundersøgelse er baseret på ofrenes oplysninger om, hvorvidt deres partner på ny har begået vold mod dem. Besvarelsesprocenten er dog forholdsvis lav, idet kun 43 pct. af ofrene havde afgivet de ønskede oplysninger tre måneder efter behandlingens start, og denne andel faldt til 34 pct. efter seks måneder og til 25 pct. efter tolv måneder. Denne recidivundersøgelse viser, at tre måneder efter, programmet var iværksat, var 30 pct. af mændene i eksperimentalgruppen recidiveret mod 62 pct. i kontrolgruppen. Forskellen er statistisk signifikant. Tolv måneder efter programmet var iværksat, dvs. ca. 6 måneder efter det var afsluttet, var recidivprocenterne 33 i eksperimentalgruppen mod 75 i kontrolgruppen. Også denne forskel er signifikant.

Undersøgelsen viser også, at omfanget af vold blandt dem, der recidiverede, blev reduceret. Ved programstart oplyste 26 pct. af kvinderne i eksperimentalgruppen, at de var blevet udsat for vold mere end fire gange inden for det sidste år. I kontrolgruppen var den tilsvarende andel 31 pct. Tolv måneder efter programmet var iværksat, var det kun 7 pct. af kvinderne i eksperimentalgruppen mod 37 pct. af dem i kontrolgruppen, som havde været udsat for vold af deres partner fem gange eller mere inden for det sidste år. Forskellen er statistisk signifikant.

Endelig viser undersøgelsen, at programmet også reducerede mændenes kontrollerende adfærd over for kvinderne.

Kommentar: Der er forskellige svagheder ved undersøgelsen, som gør resultaterne usikre. Først og fremmest er deltagelsesprocenten i den offerrapporterede del af undersøgelsen – den der påviser en positiv effekt – meget lille. Om bortfaldet er tilfældigt, vides ikke. En anden svaghed er, at observationsperioden overlapper med behandlingsperioden, hvorfor den reelle observationsperiode efter programmets afslutning er på maksimalt seks måneder.

Referencer:

Dobash, Russell, Dobash, Rebecca Emerson, Cavanagh, Kate & Lewis, Ruth (1996): *Re-education Programmes for Violent Men – An Evaluation*. Research Findings no. 46. Home Office.

Dobash, Rebecca Emerson, Dobash, Russell P., Cavanagh, Kate & Lewis, Ruth (2000): *Changing Violent Men*. SAGE, Thousand Oaks.

Dobash, Rebecca Emerson & Dobash, Russell P. (2000): "Evaluating Criminal Justice. Intervention for Domestic Violence". *Crime & Delinquency*, vol. 46 (2), s. 252-270.

Time Out

Anvendelsessted: Ikke nævnt, men formentlig USA.

Indhold og omfang: Programmet består af to faser, der begge omfatter fire gruppesessioner, hver af to timers varighed. Den første fase inkluderer information om programmet og om retssystemet samt diskussion om partnervold med udgangspunkt i små film med fiktive voldsscener. I den anden fase berøres tre overordnede temaer: Kontrol, fornægtelse og social isolation, herunder emner som selvtillid, manderollen, håndtering af stress, undvigelsesteknikker m.v.

Deltagelse: Behandling idømt af domstolene.

Undersøgelsen: Kvasi-eksperimentelt design. Undersøgelsen omfatter 221 personer, hvoraf 120 har været i behandling (eksperimentalgruppen), mens de øvrige indgår i kontrolgruppen. Kontrolgruppen er en såkaldt "matched group", hvilket vil sige, at den er udvalgt, så den ligner eksperimentalgruppen, også med hensyn til behandlingsbehov. Effekten vurderes ved brug af regressionsanalyser.

Resultat: I undersøgelsen er der anvendt to forskellige mål for recidiv. Det ene angår recidiv til alle former for kriminalitet, mens det andet er en recidivskala, hvor recidiv til ligeartet kriminalitet, vold, vægter tungere end anden kriminalitet.

Ved brug af det førstnævnte recidivkriterium kan det ikke påvises, at programmet har nogen effekt.

Ved brug af det andet recidivkriterium påvises, at programmet har en recidivhæmmende effekt, dog kun såfremt mændene har deltaget i mindst 12 af de i alt 16 sessioner. Hvis mændene droppede ud af programmet tidligere, kunne der ikke påvises en effekt. Det skal nævnes, at en tredjedel af deltagerne ikke deltog i mindst 12 sessioner.

Kommentar: Eftersom der kun er effekt af behandlingsprogrammet for dem, som gennemfører behandlingen, men ikke for hele eksperimentalgruppen, kan det ikke med sikkerhed afgøres, om den positive effekt skyldes selve programmet eller en motivationsfaktor.

Referencer:

Chen, Huey-tsyh, Bersani, Carl, Myers, Steven C. & Denton, Robert (1989): "Evaluating the Effectiveness of a Court Sponsored Abuser Treatment Program". *Journal of Family Violence*, vol. 4 (4), s. 309-322.

Wife Assault Program

Anvendelsessted: Vancouver, Canada.

Indhold og omfang: 16 ugers gruppebaseret program bestående af et tretimers møde ugentligt. Programmet omfatter bl.a. kognitiv adfærdstræning og vredeshåndtering. Efterfølgende er der mulighed for frivillig deltagelse i sessioner om kommunikation i parforhold.

Deltagelse: Behandling idømt af domstolene.

Undersøgelsen: Kvasi-eksperimentelt design. Undersøgelsen omfatter 100 personer, hvoraf 50 har været i behandling (eksperimentalgruppen), og 50 ikke har været det (kontrolgruppen). I rapporten nævnes, at kontrolgruppen er udvalgt, så den ligner eksperimentalgruppen med hensyn til en række baggrundsfaktorer, en såkaldt "matched group". Det fremgår videre, at de fleste i kontrolgruppen ikke havde modtaget behandling pga. praktiske problemer, f.eks. mangel på en ledig plads i programmet. Der er imidlertid også nogle personer, som ikke er fundet egnede til at deltage i behandlingen, som er omfattet af kontrolgruppen. Ved måling af resultaterne inkluderes kun den del af eksperimentalgruppen, som har gennemført programmet.

Resultat: I undersøgelsen anvendes flere mål for recidiv, henholdsvis registreret ligeartet kriminalitet, selvrapporteret kriminalitet og offerrapporterede hændelser.

Ved anvendelse af det første recidivkriterium, ny registreret ligeartet kriminalitet, viser det sig, at 4 pct. af eksperimentalgruppen recidiverer mod 40 pct. af kontrolgruppen. Forskellen er statistisk signifikant. Observationsperiodens længde er lidt usikker, men den er antagelig på mindst seks måneder og op til tre år.

Den del af undersøgelsen, der er baseret på oplysninger om selv- og offerrapporteret kriminalitet, omfatter kun 37 ægtepar, som er dem, der opretholdt parforholdet under både behandlingsforløbet og observationsperioden. Her er der ikke anvendt kontrolgruppe, men der er alene tale om en før-efterundersøgelse. Begge målinger viser, at der i forhold til forholdene inden behandlingen sker en reduktion i omfanget af vold.

Kommentar: Den egentlige effektevaluering, den førstnævnte recidivmåling, er problematisk, idet undersøgelsen som nævnt alene inkluderer den del af eksperimentalgruppen, der har gennemført behandlingen, og idet kontrolgruppen også omfatter personer, som ikke ville være egnede til behandling og dermed ikke sammenlignelige med eksperimentalgruppen.

Referencer:

Dutton, Donald G. (1986): "The Outcome of Court-Mandated Treatment for Wife Assault: A Quasi-Experimental Evaluation". *Violence and Victims*, vol. 1 (3), s. 163-175.

Court-Ordered Treatment

Anvendelsessted: Baltimore, USA

Indhold og omfang: Evalueringen omfatter tre forskellige programmer, som dog i alle tilfælde er gruppebaserede og vedrører kognitiv adfærdsterapi. Programmerne indeholder bl.a. træning i mel-

lemmenneskelig kommunikation, bevidstgørelse omkring situationer, der kan føre til vold, diskussion om kønsroller og om konsekvenser af voldelig adfærd. De tre programmer er følgende:

Family and Children's Services of Central Maryland (FCS): Programmet varer 12 uger med ugentlige møder på 1-1½ time, efterfulgt af individuelle sessioner. Gruppen består af 9-10 personer.

The Family Crisis Center (FCC): Programmet omfatter en individuel session, efterfulgt af otte gruppesessioner af ca. 1 times varighed. Gruppen består af 5-15 personer. Det er ikke oplyst, hvor længe programmet varer.

The Sexual Assault and Domestic Violence Center (SADVC): Programmet varer 12-18 uger med et ugentligt møde på 1½ time. Gruppen består af 11 personer.

Deltagelse: Behandling idømt af domstolene.

Undersøgelsen: Kvasi-eksperimentelt design. Populationen, der består af 348 mænd, som alle er dømt for partnervold, er udvalgt ved gennemgang af domstolssager. Af de 348 mænd var de 171 blevet idømt behandling. Alle 348 blev kontaktet med henblik på at deltage i undersøgelsen. Det var dog ikke muligt at få kontakt med alle, ligesom nogle afslog at deltage i undersøgelsen. Undersøgelsen omfatter derfor kun 81 mænd, som har modtaget behandling, og 112 mænd, som ikke har modtaget behandling. De sidstnævnte er udvalgt blandt sager fra dommere, som ikke er så tilbøjelige til at idømme voldelige mænd behandling.

Resultater: Den del af undersøgelsen, der er baseret på oplysninger fra ofre og gerningsmænd, viser, at ca. 7 mdr. efter domstidspunktet havde 20 pct. af de mænd, som havde modtaget behandling, begået ny alvorlig vold, mod 15 pct. af dem, der ikke var blevet idømt behandling. Forskellen er ikke signifikant.

En anden del af undersøgelsen, som er baseret på registreret ligeartet kriminalitet i en periode på 15-29 måneder efter domstidspunktet, viser, at 19 pct. af dem, der havde været i behandling, recidiverede mod 7 pct. af kontrolgruppen. Denne forskel er signifikant.

Kommentar: Undersøgelsen peger på en negativ effekt af programmet. Metoden til udvælgelse af henholdsvis eksperimental- og kontrolgruppe gør det dog vanskeligt at vurdere, om forskellen med hensyn til recidiv skyldes behandlingen, eller om den beror på selektion, således at de to grupper som udgangspunkt ikke har været sammenlignelige.

Referencer:

Davis, Robert C. & Taylor, Bruce G. (1999): "Does Batterer Treatment Reduce Violence? A Synthesis of the Literature". *Women and Criminal Justice*, vol. 10 (2), s. 69-93.

Harrell, Adele (1991): *Evaluation of Court-Ordered Treatment for Domestic Violence Offenders. Final report.* The Urban Institute.

Chesterfield County Experience

Anvendelsessted: Chesterfield County, Virginia, USA.

Indhold og omfang: 20-24 ugers program med gruppesessioner. Der er ingen nærmere beskrivelse af programmets indhold.

Deltagelse: Idømmes som vilkår til en betinget dom.

Undersøgelsen: Undersøgelsen omfatter 248 personer, hvoraf 132 har deltaget i programmet (eksperimentgruppen), mens de resterende 116 personer, der udgør kontrolgruppen, er idømt en anden form for straf. Det er uklart, hvorfor nogen idømmes behandling og andre ikke.

Resultat: En regressionsanalyse, der kontrollerer for forskelle mellem grupperne, kan ikke påvise, at deltagelse i programmet har betydning for recidivrisikoen, der måles som ny anholdelse eller ny dom for ligeartet kriminalitet inden for en periode af 12 måneder.

Det undersøges endvidere om omfanget af deltagelse i programmet har betydning for recidiv. Analysen viser, at jo flere sessioner, de dømte deltager i, desto lavere risiko for recidiv. Dette siger dog ikke nødvendigvis noget om programmets effekt, men kan i lige så høj grad bero på de dømtes motivation for at ændre adfærd.

Kommentar: Der er ikke påvist en sikker effekt af programmet.

Referencer:

Gordon, Jill A. & Moriarty, Laura J. (2003): "The Effects of Domestic Violence Batterer Treatment on Domestic Violence Recidivism". *Criminal Justice and Behavior*, vol 30, s. 118-134.

7.5. Eksperimentelle undersøgelser

Broward Experiment

Anvendelsessted: Broward county i Florida, USA.

Indhold og omfang: Programmet varer 26 uger og består af gruppesessioner svarende til Duluth-programmet, jf. de tidligere beskrivelser.

Deltagelse: Idømmes som vilkår i forbindelse med en betinget dom.

Undersøgelsen: Eksperimentelt design med tilfældig udvælgelse til enten betinget dom med vilkår om behandling og et års tilsyn (eksperimentalgruppe) eller betinget dom med alene et års tilsyn (kontrolgruppe). Undersøgelsen omfatter 404 personer. To tredjedele af de mænd, som var idømt behandling, gennemførte hele behandlingsforløbet.

Resultat af evaluering: Den del af effektevalueringen, der er baseret på oplysninger om recidiv til registreret kriminalitet, viser, at der ikke er forskel på de to gruppers recidivprocent, idet 24 pct. af personerne i begge grupper recidiverede inden for et år.

Den anden del af effektevaluering, der er baseret på kvindernes oplysninger om forekomsten af vold, viser heller ingen forskel i de to gruppers recidivprocent. Der var dog kun 22 pct. af kvinderne, som deltog i undersøgelsen i hele observationsperioden.

Kommentar: Undersøgelsen tyder ikke på, at der er en effekt af programmet.

Referencer:

Feder, Lynette & Forde, David F. (2000): *Test of the Efficacy of Court-Mandated Counseling for Domestic Violence Offenders: The Broward Experiment*. University of Memphis, Department of Criminology and Criminal Justice.

Feder, Lynette & Forde, David F. (2003): "The Broward Experiment". Jackson et al. (2003): *Batterer Intervention Programs. Where Do We Go From Here?* Washington, DC: National Institute of Justice.

Benneth, Larry & Williams, Oliver (2001): *Controversies and Recent Studies of Batterer Intervention Program Effectiveness*. National Electronic Network on Violence Against Women.

Brooklyn Experiment

Anvendelsessted: Brooklyn i New York, USA

Indhold og omfang: Programmet er baseret på Duluth-modellen. Personerne i eksperimentalgruppen fik enten 26 ugers gruppebaseret program med et 1½ times ugentligt møde eller 2½ timers møde to gange om ugen i 8 uge.

Deltagelse: Vilkår i forbindelse med dom.

Undersøgelsen: Eksperimentalt design med tilfældig udvælgelse til enten 40 timers behandling (eksperimentalgruppe) eller 40 timers samfundstjeneste (kontrolgruppe). Undersøgelsen omfatter i alt 376 personer.

Resultat af evaluering: En effektevaluering, der er baseret på registreret ligeartet kriminalitet, viser, at efter 12 måneder var 10 pct. af eksperimentalgruppen med 26 ugers program og 25 pct. af eksperimentalgruppen med 8 ugers program recidiveret. I kontrolgruppen var 26 pct. recidiveret. Det er kun eksperimentalgruppen med det 26 ugers program, som har signifikant lavere recidiv end kontrolgruppen.

En anden effektevaluering, der er baseret på offerrapporteret kriminalitet, viser, at efter 12 måneder var 14 pct. af eksperimentalgruppen med 26 ugers program og 18 pct. af eksperimentalgruppen med 8 ugers program recidiveret. I kontrolgruppen var 22 pct. recidiveret. Der var ikke signifikante forskelle mellem eksperimentalgruppernes recidivprocent og kontrolgruppens. Det bemærkes, at bortfaldet i offerundersøgelsen er ganske stort, idet kun halvdelen deltog, hvilket gør resultaterne noget usikre.

Kommentar: Undersøgelsen kan tyde på, at i det omfang, der er en effekt af programmet, er det primært i tilfælde af, at programmet varer 26 uger. Der foreligger ikke bortfaldsanalyser, som kan sandsynliggøre, at resultaterne af den offerrapporterede del af undersøgelsen er valide.

Referencer:

Taylor, Bruce G., Davis, Robert C. & Maxwell, Christopher D. (2001): "The Effects of a Group Batterer Treatment Program: A Randomized Experiment in Brooklyn". *Justice Quarterly*, vol. 18 (1), s. 171-201.

Davis, Robert C., Maxwell, Christopher D., & Taylor, Bruce G. (2003): "The Brooklyn Experiment". Jackson et al.: *Batterer Intervention Programs. Where Do We Go From Here?* Washinton, DC: National Institute of Justice.

Benneth, Larry & Williams, Oliver (2001): *Controversies and Recent Studies of Batterer Intervention Program Effectiveness*. National Electronic Network on Violence against Women.

Ontario Experiment

Anvendelsessted: Hamilton i Ontario, Canada.

Indhold og omfang: Programmet varer 10 uger med et møde på 1½ time pr. uge. Formålet med programmet er at øge mændenes forståelse af vold og dens konsekvenser, deres ansvarstagen for den voldelig adfærd, deres evne til at løse konflikter og håndtere vrede, deres selvtillid og deres forhold til kvinder. Metoden kaldes "psychoeducational" og er gruppebaseret.

Deltagelse: Som led i en straf.

Undersøgelsen: Eksperimentelt design med tilfældig udvælgelse til enten betinget dom med vilkår om behandling (eksperimentalgruppe) eller betinget dom uden dette vilkår (kontrolgruppe). Undersøgelsen omfatter 59 personer, heraf 30 i eksperimentalgruppen og 26 i kontrolgruppen.

Resultat af evaluering: Af de 30 personer i eksperimentalgruppe gennemførte 70 pct. mindst syv af de ti sessioner i programmet. Effektevalueringen, der måler registreret, ligeartet kriminalitet, viser, at 10 pct. af eksperimentalgruppen (inkl. bortfald) recidiverede, mens 31 pct. af kontrolgruppe gjorde det. Forskellen er statistisk signifikant.

Kommentar: Programmet synes at have en recidivhæmmende effekt.

Referencer:

Palmer, Sally. E., Brown, Ralph A. & Barrera, Maru E. (1992): "Group Treatment program for abusive husbands: long-term evaluation". *American Journal of Orthopsychiatry*, vol. 62, s. 276-283.

Benneth, Larry & Williams, Oliver (2001): *Controversies and Recent Studies of Batterer Intervention Program Effectiveness*. National Electronic Network on Violence against Women.

Navy Experiment

Anvendelsessted: San Diego, USA. Programmet vedrører voldelige mandlige partnere, som er ansat på en flådestation. Nogle af de afprøvede programmer inkluderer også kvinden.

Indhold og omfang: Fire forskellige programmer blev afprøvet:

- a) Et 12 måneders kognitivt adfærdstræningsprogram for kun de voldelige mænd. Programmet omfatter et gruppemøde på 1½ time om ugen de første seks måneder og ét møde om måneden de sidste seks måneder. Der var to programledere, en kvinde og en mand.
- b) Et 12 måneders kognitivt adfærdstræningsprogram for par, med ét møde om ugen de første seks måneder og et møde pr. måned de sidste seks måneder.
- c) Et 12 mdrs. intensivt tilsyn med månedlig rådgivning, kontrol af eventuelle nye anmeldte volds-tilfælde hver sjette uge og kontakt til kvinderne hver fjerde uge med henblik at høre, om vedkommende havde været udsat for vold.
- d) Den sidste gruppe fungerer som kontrolgruppe, idet mændene ikke modtager behandling. Kvinderne modtager dog "safety planning information".

Deltagelse: Er ikke relateret til en domstolsafgørelse, men personer, der indgår i undersøgelsen, er henvist fra forskellige instanser inden for flåden. Det fremgår, at det er dokumenteret, at manden har begået vold.

Undersøgelsen: Eksperimentelt design med tilfældig udvælgelse til ét af de fire programmer. Undersøgelsen omfatter i alt 861 personer (mænd og kvinder), fordelt på de fire programmer.

Resultat af evaluering: Der var et bortfald på 29 pct. i løbet af de første 12 måneder. Godt halvdelen af bortfaldet skyldes, at personerne var blevet fyret fra flåden, mens de resterende enten var blevet forflyttet, havde recidiveret eller ikke fuldført programmet. Bortfaldet angår både eksperimentel-grupperne og kontrolgruppen.

En effektevaluering, der er baseret på registreret, ligartet kriminalitet, viser, at der ikke er signifikant forskel på recidivprocenterne i de fire grupper efter 12 måneder. Andel recidivister i de fire grupper var henholdsvis 4, 3, 6 og 4 pct.

Heller ikke hvad angår offer- og selvrapporeret kriminalitet, viser undersøgelsen statistisk signifikante forskelle mellem de fire grupper.

Kommentar: Der synes ikke at være en effekt af nogen af programmerne.

Referencer:

Benneth, Larry & Williams, Oliver (2001): *Controversies and Recent Studies of Batterer Intervention Program Effectiveness*. National Electronic Network on Violence against Women.

Dunford, Franklyn W. (2000): "The San Diego Navy Experiment: an Assessment of Interventions for Men who Assaults Their Wives". *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, vol. 68, s. 468-476.

Bronx Experiment

Anvendelsessted: Bronx, New York, USA

Indhold og omfang: Begge programmer bygger på Duluth-modellen, og de varer 26 uger med et ugentligt møde på 75 minutter. Behandlingen er gruppebaseret og består i undervisning og diskussion. Behandlingen omfatter bl.a. følgende temaer: Årsager til vold, stress- og vredeshåndtering, kommunikation og forbedring af relationen til partneren.

Deltagelse: Som led i dom. Alle deltagere fik desuden tilhold i ét år.

Undersøgelsen: Eksperimentelt design. Tilfældig udvælgelse til de fire følgende grupper:

a) Den nævnte behandling samt månedligt tilsyn. Denne eksperimentelgruppe inkluderer 102 personer.

- b) Den nævnte behandling samt tilsyn fire gange i løbet af ½ år. Personer, der ikke havde overholdt tilholdet, havde dog et ekstra tilsyn. Denne eksperimentalgruppe inkluderer 100 personer.
- c) Kontrolgruppe der fik månedligt tilsyn (109 personer)
- d) Kontrolgruppe som fik tilsyn, som nævnt under b (109 personer)

Resultat: En undersøgelse baseret på anholdelser for ny kriminalitet, uanset art, viser, at 29 pct. af de mænd, som havde fået behandling (gruppe a og b), var blevet anholdt i løbet af et år efter dommen mod 26 pct. af de mænd, som kun havde fået tilsyn (gruppe c og d). 16 pct. af mændene i eksperimentalgrupperne var recidiveret til ligeartet kriminalitet, mens det var 12 pct. af mændene i kontrolgrupperne. Ingen af forskellene er statistisk signifikante.

Der foretages også en recidivundersøgelse baseret på ofrenes oplysninger. Deltagelsesprocenten i denne undersøgelse er dog kun på 25. I den gennemførte bortfaldsanalyse finder man imidlertid ingen forskelle mellem dem, hvis partner har deltaget i undersøgelsen, og de øvrige. Interviewene med ofrene foretages godt et år efter dommen. Offerundersøgelsen viser, at 45 pct. af de deltagende kvinder, hvis mænd har været i behandling, oplyser, at de er blevet slået, truet eller på anden måde forulempet mod 48 pct. af de deltagende kvinder, hvis mænd ikke har været i behandling. De statistiske analyser påviser dog ingen effekt af behandlingen.

Kommentar: Der synes ikke at kunne påvises en effekt af programmet.

Referencer:

Smedslund, G., Dalsbø, TK, Steiro, AK, Winswold, A & Glench-Aas, J. (2007): "Cognitive Behavioral Therapy for Men who Physically Abuse their Female Partner (Review)". *The Cochrane Library*, issue 3, 2007.

Labriola, Melissa, Rempel, Michael & Davis, Robert C. (2005): Testing the Effectiveness of Batterer Programs and Judicial Monitoring. Results from a Randomized Trial at the Bronx Misdemeanor Domestic Violence Court. New York, NY: Center for Court Innovations.

7.6. Sammenligning af forskellige programmer

Duluth-programmet

Anvendelsessted: Pittsburgh, Dallas, Houston og Denver, USA

Indhold og omfang: Evaluering af fire programmer, der alle relaterer sig til Duluth-modellen med kognitiv adfærdstræning. De fire programmer er dog forskellige med hensyn til struktur og omfang:

Pittsburgh: Struktureret undervisning. Desuden henvisning til behandling for misbrug eller psykiske problemer. Varighed tre måneder.

Dallas: Diskussionsorienteret undervisning. Foruden gruppesessioner også tilbud om individuel rådgivning samt rådgivning til ofre. Varighed tre måneder.

Houston: Struktureret undervisning. Desuden henvisning til misbrugsbehandling, ligesom der tilbydes rådgivning til ofre. Varighed seks måneder.

Denver: Diskussionsorienteret undervisning. Desuden tilbud om individuel rådgivning og psykoterapi samt tvungen behandling for alkoholmisbrug. Varighed ni måneder.

Deltagelse: Som led i dom (i Pittsburgh dog før dom).

Undersøgelsen: Ikke-eksperimentel design. Undersøgelsen omfatter 618 personer, fordelt i de fire programmer. I undersøgelsen sammenlignes de, som har deltaget i programmet i mindst to måneder, med dem, som dropper ud af programmet på et tidligere tidspunkt. Det drejer sig om 36 pct. af deltagerne i programmerne. Denne gruppe bruges som "kontrolgruppe".

Resultat: Effektevalueringen er baseret på offerrapporterede hændelser. Her blev der spurgt om vold af forskellig grovhed. Undersøgelsen viser, at 36 pct. af personerne i de fire programmer recidiverede til vold i løbet af 2½ år mod 55 pct. af "kontrolgruppen". En sammenligning mellem programmerne viser videre en tendens til en lavere recidivprocent for dem, der havde deltaget i det lange program (Denver). Forskellen er dog ikke statistisk signifikant.

Der er imidlertid signifikant forskel, når de fire programgruppers recidiv til alvorlig vold sammenlignes, idet dette var signifikant lavere for Denver-gruppen. Der var også signifikant færre af ofrene i Denver, som fik skader som følge af volden. En regressionsanalyse, hvor der blev kontrolleret for forskelle mellem programdeltagerne, indikerer ligeledes, at Denver-gruppen havde lavere recidiv end de andre grupper.

Kommentar: Der er tegn på, at det længerevarende og mere omfattende program medfører lavere recidivrisiko end de andre programmer. Som det siges i undersøgelsesrapporten, er det dog uvist, om effekten skyldes selve programmet, eller om den er et resultat af den omfattende behandling for alkoholmisbrug, som deltagerne i Denver-programmer også modtog.

Referencer:

Gondolf, Edward (2002): *Batterer Intervention Systems. Issues, Outcomes, and Recommendations*. SAGE, Thousand Oaks, California.

Domestic Abuse Project

Anvendelsessted: USA (Minneapolis, Minnesota)

Indhold og omfang: Indholdsmæssigt omfatter projektet tre forskellige modeller: 1) en hjælp-tilselvhjælp-model, som er et program, der er ledet af tidligere voldelige, 2) en uddannelsesmodel, som er et program med fem moduler, der er ledet af professionelle, og 3) en kombineret model.

De tre modeller kan omfatte enten 12 sessioner med møde én gang om ugen i 2 timer og 15 min. eller 32 sessioner med møde to gange om ugen i 2 timer og 15 min. Det er dermed i alt seks forskellige programtyper, der evalueres.

Deltagelse: Frivillig henvendelse.

Undersøgelsen: Eksperimentelt design. Tilfældig udvælgelse til ét af de seks programmer. Undersøgelsen omfatter 283 personer.

Resultat: Af de 283 personer fuldførte de 153 (54 pct.) mindst 80 pct. af sessionerne i programmerne. Evalueringen omfatter dog kun 70 af dem, som gennemførte programmet, svarende til 28 pct. af den oprindelige population, idet det ikke er lykkedes at få kontakt med de øvrige. Oplysninger om recidiv er indhentet ved interview med de voldsdømtes partner eller de voldsdømte, hvis det ikke lykkes af få kontakt med partner, 18 måneder efter, programmet var afsluttet.

Undersøgelsen viser, at 40 pct. af de dømte i det korte program (12 sessioner) recidiverede mod 23 pct. af dem i det lange program (32 sessioner). Forskellen er imidlertid ikke statistisk signifikant. Undersøgelsen viser heller ikke statistisk signifikante forskelle mellem de tre programmodeller. De to faktorer, programintensitet og programmodel, udgår også af regressionsanalysen, der vurderer, hvilke faktorer der har betydning for recidiv.

Kommentar: Der har ikke kunnet måles en klar forskel mellem de forskellige programmets effekt. Det bemærkes dog, at undersøgelsen lider under at have en lille population og et stort bortfald. Det vil derfor under alle omstændigheder være vanskeligt at påvise eventuelle effekter.

Referencer:

Edleson, Jeffrey L. & Syers, Maryann (1991): "The Effects of Group Treatment for Men Who Batter: An 18-Month Follow-Up Study". *Research on Social Practice*, vol. 1 (3), s. 227-243.

DACC: Domestic Abuse Counseling Center

Anvendelsessted: Pittsburgh, USA.

Indhold og omfang: Formålet med undersøgelsen er at teste, om behandlingen har større effekt, når der i behandlingen fokuseres på afroamerikansk kultur. Evalueringen omfatter tre forskellige programmer 1) et behandlingsprogram med fokus på afroamerikansk kultur, hvilket bl.a. indebærer en

struktureret og systematisk tilgang til kulturelle forskelle samt diskussioner om fordomme m.v., 2) et behandlingsprogram baseret på traditionel rådgivning og med afroamerikanske mænd som målgruppe, og 3) et behandlingsprogram, som også er baseret på traditionel rådgivning, men hvor de afroamerikanske mænd modtog behandling i en etnisk blandet gruppe. Gruppe 2 med kun afroamerikanske mænd indgår i forsøget for at kunne isolere effekten af selve behandlingen i gruppe 1, således at behandlingseffekten ikke kan tilskrives gruppens etniske sammensætning.

Behandlingen varede 16 uger med ét ugentligt møde. Det førstnævnte program omtales som ”psychoeducational” og omfatter følgende fem temaer: 1) voldens karakter, 2) benægtelse og ansvarstagen, 3) forandring, 4) kontrol af følelser og 5) kommunikationsevner. De øvrige to programmer betegnes som traditionelle kognitive adfærdsprogrammer.

Deltagelse: Som led i dom.

Undersøgelsen: Eksperimentelt design. Tilfældig udvælgelse til ét af de tre programmer. Undersøgelsen omfatter 503 afroamerikanske mænd.

Resultat: En undersøgelse, der er baseret på en offerrapporterede hændelser og har svarprocent på 66, viser, at efter 12 måneder var 21 pct. af mændene i gruppe 1 recidiveret, mod 28 pct. i gruppe 2 og 20 pct. i gruppe 3. Der var ikke signifikant forskel på recidivprocenten i de tre grupper.

En anden undersøgelse, hvor recidiv er defineret som anholdelse for ligeartet kriminalitet (partner-vold), viser, at efter 12 måneder var 15 pct. af mændene i gruppe 1 recidiveret, 11 pct. i gruppe 2 og 7 pct. i gruppe 3. Der er signifikant forskel mellem gruppe 1 og 3, men forskellen er den modsatte af det forventede. Den etnisk blandede gruppe havde således lavere recidiv end gruppe 1, hvor der blev fokuseret på afroamerikansk kultur. Dette bekræftes også af en regressionsanalyse.

Det skal dog bemærkes, at når recidivkriteriet omfatter alle former for vold, er der ikke signifikant forskel mellem de tre grupper.

Kommentar: Der synes ikke at være en effekt af at målrette behandlingen mod afroamerikanske mænd.

Referencer:

Gondolf, Edward W. (2007): “Culturally-Focused Batterer Counselling for African-American Men”. *Criminology and Public Policy*, Vol. 6 (2), s. 341-366.

Domestic Abuse Counseling Centers hjemmeside www.dacc.net/curriculum

Couples Group Intervention vs. Gender-Specific Group Intervention

Anvendelsessted: Bexar County, Texas, USA.

Indhold og omfang: Evalueringen angår to programmer, der begge er inspireret af Duluth-programmet: 1) parterapi baseret på kognitiv adfærdstræning og 2) kønsopdelt gruppeterapi, også baseret på kognitiv adfærdstræning. I sidstnævnte tilfælde modtog ofrene altså også behandling. Programmerne varede i 12 uger med en 1½ times session pr. uge.

Deltagelse: Som led i dom.

Undersøgelsen: Eksperimentelt design. Tilfældig fordeling af 60 par til et af de to programmer. Ellve af parrene afslog at deltage i forsøget. Disse fik tilbudt anden behandling. Undersøgelsen omfatter således 49 par (98 personer).

Resultat: Kun 42 af de 49 par gennemførte behandlingen, og af disse 42 par var det kun 26, som deltog i recidivundersøgelsen. Bortfaldet er altså betydeligt. Af de 26 par, som deltog i recidivundersøgelsen, havde 12 par deltaget i parterapi og de øvrige 14 par i den kønsopdelte gruppeterapi. Evalueringen viser, at 8 pct. af de mænd, der havde deltaget i parterapi, og 7 pct. af dem, der havde deltaget i den kønsopdelte gruppeterapi, recidiverede i løbet af seks måneder efter, at programmet var ophørt. Der er således ingen signifikante forskelle mellem de to behandlingstypers effekt.

Kommentar: På grund af det ringe undersøgelsesmateriale og det store bortfald er undersøgelsen under alle omstændigheder mindre velegnet til at påvise valide resultater.

Referencer:

Brannen, Stephen J. & Rubin, Allen (1996): "Comparing the Effectiveness of Gender-Specific and Couples Groups in a Court-Mandated Spouse Abuse Treatment Program". *Research on Social Work Practice*, Vol. 6 (4), s. 405-424.

Feminist-Cognitive-Behavioral vs. Process-Psychodynamic Treatment

Anvendelsessted: USA.

Indhold og omfang: Evalueringen omfatter to programmer: 1) feministisk kognitiv adfærdstræning og 2) proces-psykodynamisk behandling. Begge behandlingstyper er gruppebaserede. Begge programmer varer i 20 uger med en ugentlig session på 2½ time.

Deltagelse: Flertallet, nemlig 76 pct., deltog i behandlingen som led i dom, resten deltog frivilligt.

Undersøgelsen: Eksperimentelt design. Tilfældig, men antagelig vægtet, fordeling af undersøgelsespopulationen mellem de to programmer, idet 177 personer indgik i gruppe 1 og 91 i gruppe 2.

Resultat: 136 af de 218 mænd gennemførte mindst 16 af de 20 sessioner. Recidivundersøgelsen omfatter kun denne gruppe. Undersøgelsen er primært baseret på oplysninger fra ofrene, men det var alene muligt at få kontakt med 79 pct. af ofrene. I de tilfælde, hvor det ikke har været muligt at få kontakt med offeret, er oplysningen om recidiv baseret på oplysning fra mændene eller på registreret kriminalitet.

Undersøgelsen viser, at 46 pct. af mændene i feministisk-kognitiv adfærdstræning recidiverede mod 49 pct. af mændene, der modtog proces-psykodynamisk behandling. Forskellen er ikke statistisk signifikant.

Kommentar: Der var overordnet ingen forskel på programmernes recidivhæmmende effekt, men på grund af det store bortfald samt brug af forskellige kilder ved indsamling af information om recidiv er undersøgelsen under alle omstændigheder mindre velegnet til at påvise valide resultater.

Referencer:

Saunders, Daniel G. (1996): "Feminist-Cognitive-Behavioral and Process-Psychodynamic Treatments for Men Who Batter: Interaction of Abuser Traits and Treatment Models". *Violence and Victims*, Vol. 11 (4), s. 393-414.

7.7. Metaanalyser

Babcock et al. 2004

Indhold: Metaanalysen omfatter tre typer af behandlingsprogrammer for mænd, som begår vold mod deres partner: a) en "psychoeducational model", som her inkluderer programmer af Duluth-typen, b) kognitiv adfærdsterapi og c) andre former for terapi. Effekten af disse programtyper måles samlet og hver for sig.

Metaanalysen inkluderer 22 undersøgelser med eksperimentelle eller kvasi-eksperimentelle design. Oplysninger om recidiv er dels baseret på registeret kriminalitet og dels på offerrapporterede hændelser.

Effekten af behandling: En måling, hvor recidiv måles ved ny registreret kriminalitet, viser, at effektstørrelsen i de eksperimentelle undersøgelser er på 0,12, hvilket stort set svarer til en reduktion af recidivrisikoen på 12 pct. De kvasi-eksperimentelle undersøgelser viser en reduktion i recidivrisikoen på ca. 23 pct. Begge effektstørrelser er statistisk signifikante.

En måling, hvor recidivoplysninger er baseret på offerrapporterede hændelser, viser, at en ikke signifikant effektstørrelse på 0,09 for de eksperimentelle undersøgelser og en signifikant effektstørrelse på 0,34 for de kvasi-eksperimentelle undersøgelser.

En sammenligning af de tre programtyper viser – med hensyn til recidiv til ny registreret kriminalitet – at effektstørrelsen ved ”psychoeducational model” er 0,25, mens både de kognitive programmer og andre programmer har en effektstørrelse på 0,09. Forskellene i programmernes effekt er dog ikke signifikant. Tilsvarende resultat opnås, når recidiv måles ved hjælp af offerrapporterede hændelser.

Kommentar: Når især de kvasi-eksperimentelle undersøgelser påviser en stor behandlingseffekt, kan det skyldes, at der ikke er fraseret studier, hvor kontrolgruppen inkluderer personer, som egentlig tilhører eksperimentalgruppen, men er ophørt med behandlingen. Dette bevirker, at resultaterne vedrørende de kvasi-eksperimentelle studier må anses for at være usikre. Resultatet vedrørende de eksperimentelle undersøgelser må derimod antages at være sikkert.

Metaanalysen omfatter følgende undersøgelser:

- Babcock, J.C. & Steiner, R. (1999): ”The Relationship between Treatment, Incarceration, and Recidivism of Battering: A Program Evaluation of Seattle’s Coordinated Community Response to Domestic Violence”. *Journal of Family Psychology*, vol. 13, 46-59.
- Chen, H., Bersani, S., Myers, S.C., & Denton, T. (1989): “Evaluating the Effectiveness of a Court-sponsored Abuser Treatment Program”. *Journal of Family Violence*, vol. 4, 309-322.
- Davis, R.C., Taylor, B.G., & Maxwell, C.D. (1998): “Does Batterer Treatment Reduce Violence? A Randomized Experiment in Brooklyn”. *Justice Quarterly*, vol. 18, 171-201.
- Dobash, R., Dobash, R.E, Cavanagh, K., & Lewis, R. (1996): “Reeducation Programs for violent men – an evaluation”. *Research Findings*, vol. 46, 309-322.
- Dunford, F.W. (2000): ”The San Diego Navy Experiment: an Assessment of Interventions for Men Who Assault Their Wives”. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, vol. 68, 468-476.
- Dutton, D.G., Bodnarchuk, M., Kropp, R., & Hart, S.D. (1997): “Wife Assault Treatment and Criminal Recidivism: an 11-year follow-up”. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, vol. 41, 9-23.
- Edleson, J.L., & Syers, M. (1999): “The Effects of Group Treatment for Men Who Batter: An 18-month Follow-up Study”. *Research in Social Work Practice*, vol. 1, 227-243.
- Feder, L., & Forde, D. (1999): *A Test of the Efficacy of Court-mandated Counseling for Convicted Misdemeanor Domestic Violence Offenders: Results from the Broward Experiment*. Paper presented at the international Family Violence Research Conference, Durham, NH.
- Flournoy, P.S. (1993): “A Comparison of Groups for Men Who Batter” (Doctoral dissertation, Washington State University), *Dissertation Abstracts International*, vol. 53, 5974.

- Ford, D.A., & Regoli, M.J. (1993): "The Criminal Prosecution of Wife Batterers: Process, Problems, and Effects". N.Z. Hilton (ed.): *Legal Responses to Wife Assault*, (127-164). Newbury Park, CA: Sage.
- Gondolf, E. (1998): "Do Batterer Program Work? A 15-month Follow-up of a Multi-site Evaluation". *Domestic Violence Report*, vol. 3, 64-65, 78-79.
- Hamberger, K., & Hastings, J. (1988): "Skills Training for Treatment of Spouse Abusers: An Outcome Study". *Journal of Family Violence*, vol. 3, 121-130.
- Harell, A. (1991): *Evaluation of Court Ordered Treatment for Domestic Violence Offenders*. (Final report). Washington, DC: Urban Institute.
- Hawkins, R., & Beauvais, C. (1985): *Evaluation of Group Therapy with Abusive Men: The Police Record*. Paper presented at the meeting of the American psychological association, Los Angeles, CA.
- Leong, D.J., Coates, D.J., & Hoskins, J. (1987): *Follow-up of Batterers Treatment in a Court-ordered Treatment Program*. Paper presented at the Third national Family Violence Research Conference, University of New Hampshire, Durham, NH.
- Morrel, T.M., Elliott, J.D., Murphy, C.M., & Taft, C. (2003): "A Comparison of Cognitive-behavioral and Supportive Group Therapies for Male Perpetrators of Domestic Abuse". *Behavior Therapy*, vol. 34, 77-95.
- Murphy, C.M., Musser, P.H., & Maton, K.I. (1998): "Coordinated Community Intervention for Domestic Abusers: Interventions System Involvement and Criminal Recidivism". *Journal of Family Violence*, vol. 13, 263-284.
- Newell, R.G. (1994): "The Effectiveness of Court-mandated Counseling for Domestic Violence: An Outcome Study". *Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences*, vol. 53, 1193.
- Palmer, S.E., Brown, R.A., & Barrera, M.E. (1992): "Group Treatment Program for Abusive Husbands: Long Term Evaluation". *American Journal of Orthopsychiatry*, vol. 62, 276-283.
- Stacey, W.A., & Shupe, A. (1984): *An Evaluation of Three Programs for Abusive Men in Texas* (Research Monograph No. 29). Arlington, TX: Center for Social Research, University of Texas.
- Taft, C.T., Murphy, C.M., Elliot, J.D., & Morrel, T.M. (1990): "Attendance Enhancing Procedures in Group Counseling for Domestic Abusers". *Journal of Counseling Psychology*.
- Waldo, M. (1988): "Relationship Enhancement Counseling Groups for Wife Abusers". *Journal of Mental Health Counseling*, vol. 10, 37-45.

Referencer:

- Babcock, Julia C., Green, Charles E. & Robie, Chet (2004): "Does Batterers' Treatment Work? A Meta-Analytic Review of Domestic Violence Treatment." *Clinical Psychology Review*, vol. 23, s. 1023-1053.

Feder & Wilson 2005

Indhold:

Metaanalysen omfatter undersøgelser af effekten af at idømme voldelige mænd et vilkår om behandling af typen ”psychoeducational”, feminist orienteret og/eller kognitiv adfærdstræning. Det drejer sig om ti undersøgelser med eksperimentelle eller kvasi-eksperimentelle design.

Oplysninger om recidiv er baseret dels på registeret ligeartet kriminalitet, herunder også klager, som politiet har modtaget, og dels på offerrapporterede hændelser.

Effekten af behandling: En måling af recidiv til registreret ligeartet kriminalitet viser en effektstørrelse på 0,26 for de eksperimentelle undersøgelser og på 0,14 for de kvasi-eksperimentelle undersøgelser. Førstnævnte måling viser signifikant forskel mellem eksperimental- og kontrolgruppe, mens sidstnævnte ikke gør det.

En måling baseret på offerrapporterede hændelser viser derimod ingen signifikante forskelle, hverken for de eksperimentelle undersøgelser eller de kvasi-eksperimentelle.

Kommentar: Metaundersøgelsens forfattere konkluderer selv, at det er tvivlsomt, om der er en positiv effekt af at idømme voldelige mænd vilkår om behandling. Det skal dog understreges, at de eksperimentelle undersøgelser, som må anses for at være de metodemæssigt bedste, påviser en effekt, for så vidt angår ny registreret kriminalitet m.v.

Metaanalysen omfatter følgende undersøgelser:

- Chen, H., Bersani, S., Myers, S.C., & Denton, T. (1989): ”Evaluating the Effectiveness of a Court-sponsored Abuser Treatment Program”. *Journal of Family Violence*, vol. 4, 309-322.
- Davis, R.C., Taylor, B.G., & Maxwell, C.D. (1998): *Does Batterer Treatment Reduce Violence? A Randomized Experiment in Brooklyn*. Washington, DC: National Institute of Justice.
- Dunford, F.W. (2000): “The San Diego Navy Experiment: an Assessment of Interventions for Men Who Assault Their Wives”. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, vol. 68, 468-476.
- Dutton, D. (1984): “Interventions into the Problem of Wife Assault: Therapeutic, Policy and Research Implications. *Canadian Journal of Behavioral Science*, vol. 16 (4), 281-297.
- Feder, L. & Dugan, L. (2002): “A Test of the Efficacy of Court-mandated Counseling for Domestic Violence Offenders: The Broward Experiment”. *Justice Quarterly*, vol. 19 (2), 343-375.
- Gordon, Jill A. & Moriarty, Laura J. (2003): “The Effects of Domestic Violence Batterer Treatment on Domestic Violence Recidivism”. *Criminal Justice and Behavior*, vol 30, 118-134.
- Harell, A. (1991): *Evaluation of Court Ordered Treatment for Domestic Violence Offenders*. (Final report). Washington, DC: National Institute of Justice.
- Jones, A.S., & Gondolf, E.W. (2002): “Assessing the Effect of Batterer Program Completion on Reassault: An Instrumental Variables Analysis”. *Journal of Quantitative Criminology*, vol. 81 (1), 71-98.

- Palmer, S.E., Brown, R.A., & Barrera, M.E. (1992): "Group Treatment Program for Abusive Husbands: Long Term Evaluation". *American Journal of Orthopschiatry*, vol. 62, 276-283.
- Syers, M. & Edleson, J. (1992): "The Combined Effects of Coordinated Criminal Justice Intervention in Women Abuse". *Journal of Interpersonal Violence*, vol. 7, 490-502.

Referencer:

- Feder, Lynette & Wilson, David B. (2005): "A Meta-Analytic Review of Court-Mandated Batterer Intervention Programs: Can Courts Affect Abusers' Behavior?" *Journal of Experimental Criminology*, vol. 1 (2), s. 239-262.

Smedslund et al. 2007

Indhold: Metaanalysen omfatter fire undersøgelser med eksperimentelt design. Alle angår behandling med kognitiv adfærdsterapi, herunder programmer af Duluth-typen. Metaanalysen omfatter i alt 1771 personer, som er indgået i enten en eksperimental- eller kontrolgruppe.

Effekten måles primært ved recidiv til ny ligeartet kriminalitet.

Effekten af behandling: Metaanalysen viser, at eksperimentalgruppen havde 14 pct. lavere recidivrisiko end kontrolgruppen. Forskellen er imidlertid ikke signifikant.

Kommentar: Forfatterne konkluderer, at det på baggrund af deres analyse ikke er muligt at vurdere, hvilken betydning behandling med kognitiv adfærdsterapi har for de dømtes recidivrisiko, idet de ikke mener, at der er et tilstrækkeligt godt videnskabeligt grundlag for at foretage en sådan vurdering.

Metaanalysen omfatter følgende undersøgelser:

- Labriola, M., Rempel, M. & Davis, R.C. (2005): Testing the Effectiveness of Batterer Programs and Judicial Monitoring. Results from a Randomized Trial at the Bronx Misdemeanor Domestic Violence Court. New York, NY: Center for Court Innovations.
- Davis, R.C., Taylor, B.G., Maxwell, C.D. (2000): *Does Batter Treatment Reduce Violence?* Washington, DC: US Dept. Of Justice.
- Feder, L, & Dugan, L. (2002): "A Test of the Efficacy of Court-mandated Counseling for Domestic Violence Offenders: The Broward Experiment". *Justice Quarterly*, vol. 19 (2), 343-75.
- Dunford, F.W. (2000): "The San Diego Navy Experiment: an Assessment of Interventions for Men Who Assault Their Wives". *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, vol. 68, 468-476.

Referencer:

- Smedslund, G., Dalsbø, TK, Steiro, AK, Winswold, A & Glench-Aas, J. (2007): "Cognitive behavioral therapy for men who physically abuse their female partner (review)". *The Cochrane Library*, issue 3, 2007.